

- Det var her, flyet kom ned, fortæller Jørgen Roel Petersen. Han var på pletten kort efter - trods skarp tysk bevogtning.

Foto: Ole Brandt

I bedstefars nødlandingsspor

CRASH-PLACE: Sergent Solomon Craden nødlandede i januar 1944 med et B17-bombefly på Asnæs. Nu har hans barnebarn opsogt lokaliteten - med lokal hjælp.

Af Ole Brandt

ASNÆS: Der findes et billede af Luke Kurey, hvor han

fem-seks år gammel er fotograferet sammen med sin bror og sin morfar foran et B17-fly bombefly - under 2.

verdenskrig kendt som »Den flyvende fæstning«.

Morfar Solomon Craden var under 2. verdenskrig skytte ombord på B17 42-5838 med kælenavnet »Mad Money II«. Han var *ball turret gunner* - det vil sige placeret i en kugle under flyets bug, hvorfra han på en drejestol kunne forsvare mod angreb fra flere verdenshjørner. Og han var med,

da flyet og dets 10-mands besætning 4. januar 1944 nødlandede med kun en af de fire motorer i gang på en mark på Asnæs efter et bombetogt fra basen i England til Kiel.

Den begivenhed og det efterfølgende krigsfangenskab i Tyskland - besætningen overlevede men blev hurtigt lokaliseret og taget til fange af tyske soldater, der var sta-

tioneret på Asnæs - har været lejret i Lukes families historie, men det var ikke noget, bedstefar Solomon talte ret meget om. Han er heller aldrig selv vendt tilbage til åstedet.

Men det gjorde hans barnebarn i denne uge. Med museumsassistent Martin Pavón som ledsager og med Asnæsboen Jørgen Roel Petersen som vejviser fik han lokaliseret det sted, hvor »Mad Money II« mavelandede efter at være blevet ramt af flak (tysk antiluftskyts) og efter ildkamp med tyske jagere, hvor to blev skudt ned.

Det laveste sted

Jørgen Roel er i hvert fald ikke i tvivl.

Han var 14 år og boede ved sydkysten på Asnæs. Herfra så han det 23 meter lange fly dreje ind mod Asnæs ude fra vandet og brage ind mod kysten i lav højte og kure afsted på en mark tæt på Asnæs-spidsen.

- Der er altså 70 år siden, men det må have været lige her, siger Jørgen Roel og peger på en lille bakketop i den nyhøstede rapsmark.

- Det passer med, at piloten har valgt det laveste sted på kysten dernede, har ramt jorden, og flyet er fortsat op ad det lille højdedrag her, konstaterer han og lægger afstand til tidligere spekulationer om, at landingsstedet lå tættere på det sted, hvor Asnæsgården siden blev bygget.

- Jeg vidste ikke helt, hvad jeg skulle forvente. Her er jo smukt, siger Luke Kurey.

Martin Pavón er fyr og flamme. Han står bag en lille aktuelle udstilling på Kalundborg Museum i anledning af 70-året for begivenheden. Og som, hvis det går, som han ønsker det, senere skal udvides til en permanent udstilling. Den kan måske åbne i forbindelse med 75 års jubilæet i 2019.

En længere dokumentarfilm indgår også i planerne.

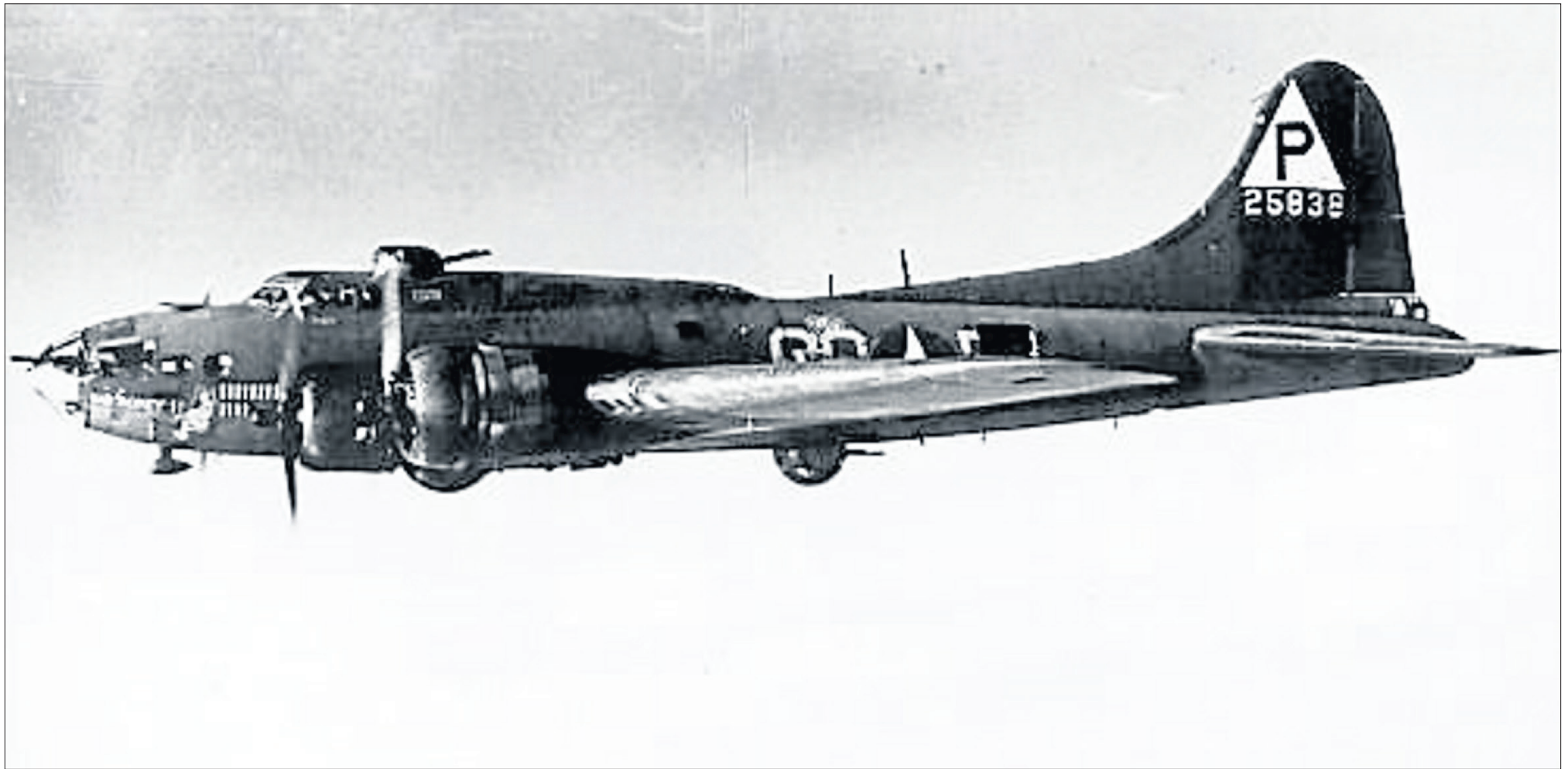
Masser af materiale

Der er i hvert fald masser af dokumentationsmateriale, har Martin Pavón konstateret under sin foreløbige research.

Det var den, der bragte han i forbindelse med Solomon Cradens datter Leann Kurey, som for resten kunne

Besætningen på »Mad Money II«. Der hersker lidt usikkerhed om, hvem af de 10, der er Solomon Craden. Hans barnebarn Luke Kurey, der kun har kendt ham som gammel, mener, at han måske ses siddende helt til venstre.

B17 var ifølge militærhistorikere et af de bedste dagbombefly, krigshistorien har set. Det stærkt armerede fly var udrustet med 13 maskinkanoner og kunne fragte 1,8 tons bomber over en afstand på 3.000 km.

fortælle, at hendes søn netop nu er på et sommer-studieophold i København, nærmere betegnet på Copenhagen Business School.

- Wauw, sagde Martin Pavón og tog straks kontakt til Luke.

For den 22-årige amerikaner er besøget på Asnæs et uventet og helt fantastisk indslag i hans ophold i Danmark. Luke Kurey studerer

geological engineering på universitet i hjemstaten Wisconsin.

- Det er et af de smukkeste steder, jeg har nogensinde har været, siger han uopfordret og drejer blikket ud over Asnæs-spidsen.

Hans morfar har aldrig fortalt om, hvad det var for et sted, han nødlandede den januardag i 1944, og han var i det hele taget meget

fåmælt, når det gjaldt hans krigsoplevelser.

- Jeg tror, alle veteraner talte meget lidt med deres familier om deres oplevelser. De har mere talt om krigen i generelle vendinger. Min bedstefar, som efter krigen drev en maskinforretning, ville til gengæld meget gerne indvie os i den tekniske side af B17-flyene. Jeg har også været med til en opvisning, og en B17 i luften er et utroligt syn. Stor og magtfuld, fortæller Luke Kurey.

Solomon Kurey døde for cirka 10 år siden og boede ligesom Luke og hans familie i den lille by Minomonee Falls i det sydøstlige Wisconsin.

- Vi så hinanden hver dag. Min bedstefar kom dagligt hen og spiste hos os.

Shorty i kuglen

Han ved, at morfaren i sin tid i luftvåbenet blev kaldt »Shorty«. Han var besætningens mindste medlem - ikke meget større end to poser morgenbrød, så han var nærmest som skabt til at bemane den trange kugle under flyet.

- Tyskerne sagde, at vi ikke måtte komme nærmere, men det kunne vi ikke tage os af. Vi var helt oppe ved flyet, fortæller Jørgen Roel (t.v.).

Kuglen blev slået til splinter, da den erfarne pilot William Kaczaraba bragte »Mad Money II« til mavelanding på Asnæs. Solomon Craden var klogeligt fortrukket fra kuglen og sad oppe i flyet sammen med resten af besætningen.

Hele flyets bug blev skrælet op, og ammunition og vragele lå spredt i det spor, flyet havde trukket efter sig.

Jørgen Roel var hurtigt på pletten. Det var den tyske besættelsesmagt også. Blandt andet de officerer, der var indkvarteret i huse på Havneemark.

- Vi blev jaget væk men sneg os til at samle patroner op, fortæller Jørgen Roel.

B17-flyets besætning var allerede under krigen berømt som den, der havde nedskudt flest fjendtlige

fly under én mission. Besætningerne overlevede i gennemsnit 12 missioner. Solomon Craden og hans kammerater var oppe på 16 inden togtet 4. januar 1944.

Efter nødlandingen forsøgte de at gemme sig i bevoksningen ude på Asnæs-spidsen, men de blev lokaliseret, taget til fange og tilbragte resten af krigen i en af de særlige tyske lejre for fjendtlige soldater i krigsfangenskab, Gulag Luft ved Frankfurt.

Da skytten »Gilly« (Harry Gilrane) så de tyske officerer, skal han have sagt:

- De ligner nogle fra en Hollywood-film.

Bog om besætningen

Netop »Mad Money II«-besætningens historie fra dens første møde og træning

i 1942 og frem til hjemkomsten i 1945 er særlig godt beskrevet, nemlig i bogen »A Dying Breed« af Neal B. Dillon, der blev udgivet i 2000. Hvor nødlandingen på Asnæs i øvrigt er lokaliseret til et område tæt på Lerchenborg. Det er hermed dementeret.

For yderligere dokumentation af det sted, Jørgen Roel har udpeget, vil Martin Pavón senere drage i felten med metaldetektorer for om muligt at finde vragele nede i jorden.

Vraget af »Mad Money II« lå ved banegården i Kalundborg, indtil det blev kørt bort på togvogne. Det så Jørgen Roel ikke.

- Dengang kom man ikke så tit til Kalundborg, når man boede på Asnæs, forklarer han.

Transatlantisk forbindelse. Luke Kurey, Martin Pavón og Jørgen Roel i snak på åstedet.